

Programsensornsrapport 2018

MASV-SAPO Samanliknande politikk, master, 2 år

INTRODUKTION

Detta är den första rapporten jag skriver inom ramen för uppdraget som programsensor för masterprogrammet i jämförande politik vid universitetet. Inför årets rapport har jag inte fått instruktion att granska någon specifik del programmet, utan uppfattade mandatet som relativt öppet eventuellt men en inriktning mot programmets övergripande upplägg. I rapporten väljer jag därför att presentera de intryck jag har fått av **programmet på ett mer övergripande plan** och specifikt nämna några frågor som kan vara värda att diskutera vidare.

I rapporten har jag valt att lägga störst fokus på **strukturfrågor**. Det övergripande upplägget inom programmet med ett starkt fokus på forskningsförberedelse och en omfattande masteravhandling avviker enligt den information jag har fått från det som används vid övriga universitet i Norge och är något som har diskuterat i samband med tidigare sensorrapporter. Jag kommer i rapporten att bidra med mina reflektioner på temat. Jag har även valt att göra en genomgång av programmets **lärandemål** och hur väl de korresponderar till innehållet i programmet. Som en tredje punkt tar jag fasta på några mer **praktiska frågor** som kom upp till diskussion i samtal med lärare och studenter vid mitt besök i Bergen i oktober 2018.

Till **underlag** för årets rapport ligger information om utbildningsprogrammets struktur och innehåll som finns tillgängligt på institutets webbsida och samtal med programansvariga, centrala lärare på programmet och studenter som läser första och andra året på programmet som fördes vid mitt besök i Bergen. Därutöver har jag även tagit del av skriftlig input från studenterna kring aktuella frågor på programmet. Jag har även fått god assistans från personalen vid institutet som har stått redo att bidra med mer material vid behov.

Inledningsvis vill jag passa på att lyfta fram det som är mitt **helhetsintryck** av utbildningen som bedrivs vid institutet för jämförande politik; ett intryck som har varit stabilt sedan mitt första besök i Bergen i rollen som programsensor för institutets bachelorprogram: Så väl bachelorprogrammet som masterprogrammet inbjuder till stor respekt. Utbildningen som är inriktad mot en av statsvetenskapens centrala underdiscipliner utförs med stort engagemang och professionalitet. Den breda expertis som institutets lärarkår omfattar är inte i sig en garant för framgångsrika utbildningsprogram, men i kombination med att undervisningen ges hög prioritet och att det förs en kontinuerlig diskussion kring hur den kan utvecklas och kvalitetssäkras skapas en **attraktiv och**

imponerande helhet. Det tycks också ge resultat i form av stor popularitet och hög status och bidra till att många högpresterande studenter väljer att söka sig till programmet.

ALLMÄNNA INTRYCK AV PROGRAMMETS STRUKTUR OCH INNEHÅLL

MASV-SAPO är ett tvåårigt program på masternivå (120 sp). Programmet är mycket väl uppbyggt och erbjuder ett flertal kurser av mycket hög kvalitet. Programmets **tyngdpunkt** ligger på **masteravhandlingen** som omfattar ett helt läsår, eller 60 studiepoäng (sp). Därtill ligger det ett stort fokus på metodfrågor, ett område på vilket programmet verkligen excellerar. En utexaminerad student har som minst med sig 25 sp metod, varav 15 sp omfattar kvantitativa metoder och 10 sp kvalitativa metoder och forskningsdesign. Utöver dessa obligatoriska 25 sp, är det även möjligt att komplettera studieupplägget med ytterligare 10 sp fördjupning i kvantitativa metoder. Mellan **20 och 30 % av programmet** består således av **metodkurser**. Avhandlingen står i sin tur för 50 % av programmets omfattning. **Kvar för substans och teori** finns mellan **20 och 30 %**.

Programmet ger en **ypperlig förberedelse för en forskarkarriär** och kan antas leda till ett högt intresse för och högt söktryck till institutets doktorandplatser. Ambitionsnivån är på en här punkten imponerande. Att den starka forskningsförberedande profilen är lika nyttig för de studenter som inte siktar på en karriär med inriktning mot forskning eller utredande verksamhet är dock inte helt givet. För de studenter som primärt är intresserade av att få fördjupade insikter in bred uppsättning teman erbjuder programmet relativt begränsade möjligheter.

Enligt det bakgrundsmaterial som jag har fått ta del av verkar det som att det finns en pågående diskussion i miljön gällande möjligheterna att ha **två parallella** upplägg: ett **forskningsförberedande** och ett upplägg som riktar sig till studenter som vill fokusera på flera olika forskningsfält och som **värderar en variation i tematiska insikter** högre än forskningsförberedande färdigheter. En utveckling i den här riktningen kunde vara ett bra sätt att tillmötesgå två olika studentgrupper. Det kunde också göra det möjligt för institutet att hålla kvar den särart som programmet i dag representerar i norsk kontext i form av en omfattande (60 sp) avhandling, samtidigt som man tillmötesgår den allmänna (internationella) trenden mot en kortare avhandling och större fokus på arbetslivsanpassning.

Att genomföra en strukturförändring av det här slaget kräver tid och innebär extra arbete. För att det inte på sikt ska öka arbetsbördan för personalen bör det också planeras på ett sätt som innebär att det inte krävs en stor mängd nya kurser eller en stor expansion i det antal kurser som programmet erbjuder kurser. I tabell 1 har jag tagit fram ett skissartat och mycket preliminärt förslag till möjligt upplägg. Den modell jag har skissat på skulle innebära följande större förändringar:

Termin I och II:

En större justering som kunde underlätta en övergång till två parallella studiespår är att **bygga om kurserna på metodområdet**. Istället för att som idag ha två obligatoriska metodkurser SAMPOL 305 (kvantitativ metod, 15 sp) och SAMPOL 306 (forskningsdesign och kvalitativ metod, 10 sp), kunde första terminen kunna erbjuda **en bredare metodkurs** som behandlar båda teman. På våren kunde det istället erbjudas några **olika fördjupningskurser** för de studenter som väljer det

forskningsförberedande spåret. Det kunde t.ex. omfatta kurser i kvantitativ metod (motsvarande SAMPOL 332 men som startar på lite lägre nivå), experimentell design (har erbjudits tidigare?) och kvalitativ metod. De studenter som väljer den andra utbildningsinriktningen kunde välja att läsa enbart substanskurser. Upplägget skulle innebära att studenternas metodstudier varierar mellan 15 sp (allmän studieinriktning) och 35 sp (forskningsförberedande inriktning).

Tabell 1. Tre alternativa studieupplägg för MASV-SAPO: nuvarande struktur och två parallella spår.

	Dagens struktur	Forskningsförberedande	Allmänt
Termin I	<ul style="list-style-type: none"> SAMPOL 305 (15 sp) - kvant SAMPOL 306 (15 sp) - teori 	<ul style="list-style-type: none"> Metodkurs (15 sp) – bredare metodanslag (kvant, kval) SAMPOL 306 (15 sp) 	<ul style="list-style-type: none"> Metodkurs (15 sp) – bredare metodanslag (kvant, kval) SAMPOL 306 (15 sp)
Termin II	<ul style="list-style-type: none"> SAMPOL 307 (10 sp) - kval Substanskurser * 2 (10 sp) eller Metodspecialisering (10 sp) + Substanskurser (20 sp) 	<ul style="list-style-type: none"> Metodspecialisering (10 sp) + Substanskurser * 2 (20 sp) eller Metodspecialisering * 2 (20 sp) + Substanskurs * 1 (10 sp) 	<ul style="list-style-type: none"> Substanskurser * 3 (30 sp) eller Metodspecialisering (10 sp) + Substanskurser * 2 (20 sp)
Termin III	<ul style="list-style-type: none"> Avhandling (60 sp), integrering i en av forskningsgrupperna 	<ul style="list-style-type: none"> Avhandling (60 sp), integrering i en av forskningsgrupperna 	<ul style="list-style-type: none"> Praktik / Studier utomlands / Substanskurser (30 sp)
Termin IV			<ul style="list-style-type: none"> Avhandling (30 sp)

Jag vill gärna lyfta fram att **de existerande metodkurserna är mycket väl uppbyggda** och mer avancerade än vad som erbjuds vid många andra universitet på motsvarande nivå. En eventuell svaghet i dagens upplägg är ändå att det inte erbjuds någon träning inom det växande fältet **experimentell metod** som blir allt viktigare inom fältet politiskt beteende. Med tanke på den fysiska närheten till DIGGSCORE och den kompetens som finns på området vid UiB kunde det vara strategiskt klokt att integrera detta i kursutbudet.

Termin III och IV:

Under det andra året skulle de som väljer det forskningsförberedande spåret precis som i dag skriva sin avhandling inom ramen för någon av forskningsgrupperna. Detta är ett ypperligt sätt att integrera studenterna i forskningsmiljön! Övriga studenter kunde i stället uppmanas att åka på **utbyte** till utlandet, **praktisera** eller att läsa ytterligare **substanskurser** innan de inleder arbetet med den kortare avhandlingen på 30 sp.

Alternativet att läsa **fler substanskurser** kan kräva en utvidgning av utbudet och/eller att flytta några av kurser till höstterminen. Om det finns behov av att utöka antalet substanskurser kunde man kanske uppmana samtliga forskningsgrupper att erbjuda två kurser/ grupp och år. Enligt de uppgifter som jag har erbjuder i dagens läge alla minst en (och vissa grupper ger två kurser). Ytterligare en möjlighet kunde vara att utnyttja de substanskurser som ges inom ramen för Bachelorprogrammet (200-nivån) och erbjuda olika examinationsformer och fördjupningsmöjligheter.

GENOMGÅNG AV LÄRANDEMÅL PÅ PROGRAMNIVÅ

Som andra del av min inledande översikt har jag valt att titta närmare på de **lärandemål** som ställs upp för programmet med inriktning mot kunskaper, färdigheter och generell kompetens **och hur väl de motsvarar programmets innehåll** i form av de kurser som erbjuds och det innehåll och de lärandemål som dessa i sin tur har. Det kan tyckas som en självklart att lärandemålen ska svara mot programmets utformning, min erfarenhet från andra undervisningsmiljöer tyder dock på att det inte alltid är fallet.

De uppställda lärandemålen på programnivå är ambitiösa och även här syns den forskningsförberedande ambitionen. Nedan följer **lärandemålen inriktade mot kunskaper**:

- avansert kunnskap over **eit breitt spekter av spesialiserte forskingsområde** i samanliknande politikk som demokratisering, politisk utvikling, globalisering, politisk økonomi, politisk mobilisering og politisk åtferd, politisk deltaking samt eit variert spekter fordjupingar på land og område
- inngående kunnskap om **sentrale metodiske tilnærmingar** i samanliknande politikk som strukturalisme, naturalisme, rasjonelle val og konstruktivisme
- inngående kunnskap om både **kvalitative og kvantitative forskingsmetodar** i komparativ politikk og kan anvende dei til å svare på ein variasjon av forskingsspørsmål i komparativ politikk
- avansert **kunnskap om teknikkar og prinsipp** (vitskapelege og etiske) **for innsamling og analyse** av empiriske data, og for å handtere avanserte problemstillingar og testing av vitskapelege problemstillingar
- **anvende kunnskap** ved å formulere sofistikerte forskingsspørsmål og ved å forske på samanhengen mellom variablar på bakgrunn av tverrnasjonale og casebasert data
- har **grundig oversikt** over den viktigaste grunnleggande faglitteraturen så vel som banebrytande forskning publisert i samtidige vitskapelege tidsskrift
- kan analysere faglege problemstillingar med utgangspunkt i **historia til statsvitskap, utviklinga av demokratiseringsforskning og politisk utvikling**

I føregående avsnitt diskuteres frågan om ett behov av att erbjuda fler substanskurser, något som väcker frågan i vilken utsträckning det första lärandemålet om avancerade kunskaper i ett brett spektra av specialiserade forskningsområden inom jämförande politik uppfylls med dagens upplägg. Min uppfattning är dock att den ambitiösa kursen SAMPOL 306 *Masterseminar i samanliknande politikk* garanterar att det första lärandemålet uppfylls även för de studenter som väljer att ta en av sina valfria kurser inom metodområdet. SAMPOL 306 behandlar även det andra kunskapsmässiga lärandemålet om metodologiska angreppssätt.

De övriga lärandemålen är tydligt inriktade mot metod och vetenskapligt arbete eller kopplade till kunskaper som inhämtas i samband med avhandlingsarbetet och här finns det ingen anledning att tvivla på att lärandemålen uppfylls. Genomgången av de övriga målen på programnivå med inriktning mot färdigheter och generell kompetens visar även de på en god samstämmighet med de kurser som erbjuds.

PRAKTISKA FRÅGOR AV VARIERANDE KARAKTÄR

Vid samtal med personal och studenter vid mitt besök i Bergen framkom några olika frågor som kan vara värda att fundera vidare kring. Den första gäller den SAMPOL 306 *Masterseminar i samanliknande politikk*, som är tänkt att ge breda insikter i både de metodologiska och vetenskapsteoretiska anslag som används inom forskningen i jämförande politik och i de centrala teman och teorier som forskningen behandlar. Kursen är till sitt upplägg mycket ambitiös och bygger på att studenterna läser stora mängder litteratur (och enligt studenterna själva, för mycket litteratur).

Ett centralt lärandemål för kursen är också att studenterna ska tillgodogöra sig *sofistikert ferdigheter i å samanfatte, forklare og kritisere vitenskaplege argument i samanliknande politikk*. Dessa färdigheter tränas vid seminarier där studenterna diskuterar den litteratur de har läst. Från lärarhåll lyftes fram att **nivån på diskussionerna under hösten 2018 har varit lägre** än tidigare år och att detta kan bero på två orsaker: **större studentgrupper** och att det inte längre är möjligt att basera **betygssättningen** på studenternas muntliga framställning. Fler studenter gör att pressen på den enskilda studenten att förbereda sig väl sjunker. Incitamentet att förbereda sig och bidra till diskussionen sjunker även om aktiviteten inte bidrar till högre betyg.

De **större studentgrupperna** presenterades som ett tillfälligt problem beroende på avvikande mönster i studenternas agerande där fler studenter än vanligt accepterade sin studieplats. Detta har inte bara orsakat större seminariegrupper utan även medfört brist på läsplatser. Om en liknande situation uppstår vid flera tillfällen är bör man fundera på hur man strategiskt ska hantera frågan: acceptera färre antal studenter till programmet, utvidga antalet läsplatser alternativt inte erbjuda läsplatser till alla, och att dela in studenterna i fler seminariegrupper på de kurser där detta är aktuellt (som t.ex. SAMPOL 306).

De förändrade kriterierna för betygssättningen, där man inte längre räknar in de **muntliga prestationerna** i kursens bedömning tycks dock vara en förändring som är bestående. Bakgrunden är att en muntlig komponent gör det omöjligt för studenterna att överklaga sitt betyg, vilket en majoritet av studenterna har svårt att acceptera. För kursen SAMPOL 306 skapar det ett långsiktigt problem som måste hanteras. Att hitta en mekanism som kan se till kvaliteten och omfattningen på diskussionen vid seminarierna håller en tillräckligt hög nivå, och att alla studenter tillgodogör sig det muntliga lärandemålet även utan betygssättning som incitament är onekligen en utmaning. Den enda utvägen som jag kan se är att bygga in (ännu) tydligare krav på att alla ska bidra till diskussionen vid seminariet och att implementera det på ett sätt att det framgår tydligt om man inte är tillräckligt förberedd. Detta kunde kombineras med att ge studenterna tydligare ledarskapsansvar för diskussionerna (t.ex. två per seminarium/tema).

Ytterligare en fråga av praktisk natur som togs upp av studenterna är **balansen mellan kurserna** och den **arbetsinsats** som krävs. Här nämndes både kurserna under termin I och II. På termin I betraktas SAMPOL 306 som mer tidskrävande än SAMPOL 305. På vårterminen noterades i sin tur att den obligatoriska kursen SAMPOL 307 är mer arbetskrävande än de valfria kurserna. Det tycks finnas en **hög medvetenhet om problematiken i lärarkåren** och att den delvis har åtgärdats på termin I genom att koordinera tidpunkter för arbetskrävande moment.

På termin II där **tre kurser läses parallellt** och där antalet pågående kurser är större till antalet är koordinering av naturliga skäl mer krävande. Det kan dock vara värt att göra ett försök. En orsak till obalans som lyfts fram av studenterna är att SAMPOL 307 har ett flertal inlämningar under terminens gång och en avslutande examen medan de valfria kurserna oftast endast har en examinerande uppsats som lämnas in i slutet av terminen. Variationen i upplägg gör att studenterna prioriterar ner de valfria kurserna. En enkel lösning kunde kanske vara att de valfria kurserna uppmanas att införa etappmål under terminens gång?

SAMMANFATTNING OCH AVSLUTANDE REFLEKTIONER

MASV-SAPO är ett **mycket högkvalitativt program** i jämförande politik som bygger på stor expertis på området, en personal som är mån om att erbjuda studenterna en bra utbildning och som engagerar sig i programmets innehåll och utveckling. Programmet är **attraktivt** och har ett högt söktryck. Bland de som antogs inför läsåret 2018/2019 valde dessutom fler studenter än vanligt att acceptera sin studieplats, vilket har orsakat en del praktiska problem för både studenter och lärare. Problemet kan ändå ses som positivt och övergående, förutsatt att det orsakades av slumpmässiga avvikelser i studenternas beteende.

Programmet kan väl fortsätta med sin nuvarande struktur och inriktning. Det håller mycket hög kvalitet och har en **tydlig nisch** med sin inriktning på metodfrågor och forskningsförberedelser. Mitt intryck är också att programmet attraherar högpresterande studenter. Om man inom institutet känner behov av att tillgodose den utvecklingstrend som går mot kortare avhandlingar och ett större fokus på förberedelser för en karriär utanför universitetet, kan ett reformarbete mot **två parallella spår** vara en framkomlig väg.

Som min genomgång av programmets **lärandemål** visar, uppfyller programmet sina formulerade lärandemål och erbjuder ett intressant utbud av kurser. De mer praktiskt orienterade problemen som lyftes av lärare och studenter vid mitt platsbesök tycks tas på allvar inom programmet och diskuteras aktivt.

Slutligen några reflektioner kring **uppdraget som programsensor**. Uppdraget är mycket intressant och givande. Det ger möjlighet att få insikt i den pedagogiska verksamheten vid en ledande utbildning inom ett centralt fält, det ger anledning till att reflektera över utbildningsfrågor och ger inspiration och input till det egna arbetet med utbildningsfrågor. Frågan är dock om det med sitt nuvarande upplägg med årliga rapporter och platsbesök ger full utdelning för fakulteten och dess utbildningar. Inte minst när utbildningarna vid institutet för jämförande politik redan har högkvalitativa utbildningar och välfungerande processer för kvalitetsarbete. Min föregångare på posten lyfte möjligheten att genomföra utvärderingarna mer sällan (t.ex. vart annat eller vart tredje år), att fokusera på **strategiska frågor** av betydelse och att kombinera detta med något längre platsbesök. Jag stödjer en justering av uppdraget i denna riktning och tror att det skulle höja värdet på den satsning på programsensorer som fakulteten väljer att göra.